

Vänsterpartiet

Årsplan och Budget 2025-2027

Välfärd Gävleborg

Allas rätt till jämlik och jämställd välfärd

Sammanfattning

I Vänsterpartiets budgetförslag, Årsplan och Budget 2025-2027 visar vi vilket Gävleborg vi vill leva i. För Vänsterpartiet är strävan efter jämlikhet, ökad tillit och behovsstyrning avgörande för vilket samhälle vi skapar. Alla människors lika värde oavsett ursprung, kön eller ålder - är det som styr vår politik.

Vården i Gävleborg ska vara jämlik och jämställd. Vi vill satsa på vårdens anställda för att öka kontinuiteten och patientsäkerheten. Vi vill kraftigt minska antalet konsulter i regionens verksamheter och frysa förtroendevaldas arvoden. Vi satsar istället de pengarna på bättre arbetsvillkor, "Förtur äldre" i primärvården, självstyrande verksamheter, ökad tillgänglighet till ungdomsmottagningar, klimakteriemottagningar, mer resurser till psykiatrin, jämställd vård och fria rollatorer för personer 80 år och äldre.

I denna budget satsar vi på förbättrade arbetsvillkor för vårdanställda. Vi menar att det är avgörande för att möjliggöra kompetensförsörjningen. Vi vill se ett personalpolitiskt program och genom förhandlingar med de fackliga organisationerna ta fram satsningar som ska vara långsiktiga.

Förtur äldre i primärvården ger äldre bättre tillgänglighet till primärvården, underlättar vårdkontakter och ökar tryggheten. Vi föreslår att äldremottagningar ska införas på regionens hälsocentraler.

Klimakteriemottagningar i Gävleborg är något många kvinnor efterfrågar. I dag tas inte deras klimakteriebesvär på allvar och vårdens kunskaper är inte tillräckliga. Kvinnor bollas fram och tillbaka och riskerar att få fel insatser. Vi satsar på två klimakteriemottagningar inom kvinnosjukvården, en i Gävle och en i Hudiksvall.

Ungdomsmottagningarnas tillgänglighet måste öka i länet. Många unga behöver stöd och hjälp, den psykiska ohälsan är stor. Många killar söker inte hjälp fast de behöver. Vi vill se ungdomsmottagningar på fler ställen i länet, gärna i lokaler där ungdomar är av andra anledningar så det blir enkelt att få hjälp

Behoven ska styra och inte de privata välfärdsbolagens vinstintressen. Vi vill att de skattepengar vi betalar ska gå till patienternas vård och bra arbetsvillkor för personalen. I dag går tyvärr skattepengar istället till privata vinstuttag. Den fria etableringsrätten urholkar den demokratiska styrningen och gör vården svårstyrd. Resurser avsedda för vård går till reklam, för många lokaler, administration och byråkrati. Kontrollen kostar pengar och är undermålig. I vårt budgetförslag får de privata hälsocentralerna bära en del av de kostnader som den fria etableringsrätten innebär, vilket de tidigare inte har behövt. Det är inte regionens uppgift att dela ut pengar utan krav till privata vårdbolag, därför dras 5 miljoner kronor, som de tilldelats av SD och deras stödpartier, tillbaka. Regionen behöver också tillsätta en särskild enhet för att motarbeta välfärdsbrottslighet då den, enligt brottsbekämpande myndigheter, har blivit en större inkomstkälla för den organiserade brottsligheten än narkotika.

Psykiatrin har under lång tid fått ett ökat antal patienter, dock har inte antalet vårdanställda ökat i samma utsträckning därför ökar vi resurserna till psykiatrin. Vi vill att regionen ska ge möjlighet till patienter med självmald inläggning i Gävle såväl som Hudiksvall, drop-in på öppenmottagningar och att fysioterapeuter ska anställas för att bistå patienterna i deras rehabilitering samt att förbättrade träningsmöjligheter ska anordnas. Vi lägger även pengar till välbehövliga personalförstärkningar.

Vården i Gävleborg är inte jämställd. Så ska det inte få vara. Självklart ska all statistik vara könsuppdelad för att kunna påvisa skillnader som finns och medvetandegöra för förändring. Vi föreslår att en ny specialenhet inrättas för att bistå vårdens anställda i arbetet med mäns våld mot kvinnor. Vi vill också att jämställdhetsutbildningar genomförs och att en utredning tillsätts för att kartlägga och analysera vården utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Kollektivtrafiken har stor betydelse i vårt län. Den ska vara billig, tillgänglig och fossilfri. Det ska vara en självklarhet att länets invånare ska välja buss eller tåg som transportmedel när de tar sig fram i länet. Vi lägger mer pengar till kollektivtrafiken för att hålla biljettpriserna nere, till exempel cirka 10 procent lägre pris på periodkort, sommarlovskort för unga och vi vill minska utsläppen. Fler ska åka kollektivt - inte färre.

Folkhögskolor är en viktig resurs för många och har stor och avgörande betydelse för många människors möjligheter till utveckling och vidare till arbete. Folkhögskolornas arbets- och förhållningssätt gör att de når goda resultat hos många, som annars har haft det svårt att klara skolan. Vi tillför extra resurser till folkhögskolorna så de ska nå fler. Likaså vill vi att kulturen ska stärkas.

Sjukvårdskrisen som den SD-ledda regeringen orsakar drabbar hela landet. När staten inte tar sitt ansvar och tillskjuter nödvändiga resurser utan istället satsar på skattesänkningar för de med högst inkomster tvingas nedskärningar fram. Budgetunderskotten i landets regioner förväntas bli ca 12 miljarder kronor i år och även nästa år väntas underskott. Nedskärningar och omfattande uppsägningar genomförs. Nu tvingas Gävleborg liksom alla andra regioner till nedskärningar, istället för nödvändiga satsningar, vilket är tvärtemot folkets vilja. Att bolagisera primärvården för att slippa ta ansvar för de nedskärningar som väntar är förkastligt och ett första steg till den privatisering som väntar. Medborgarnas och de förtroendevaldas inflytande minskar, kostnaderna ökar, en stor omorganisering är inte vad primärvården behöver utan satsningar och utveckling. Dessutom har omorganiseringen beslutats över huvudet på de anställda som är direkt berörda.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	5
Förutsättningar för budgeten	7
Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder	10
Regionstyrelsen	10
En personalpolitik som gör skillnad	10
Välfärdsbrottsligheten måste stoppas	13
Frysta arvoden och partistöd	15
Låt personalen styra - Minska arbetsbelastning och byråkrati	15
Hälsoval	16
En hållbar klimat- och miljöpolitik	18
Folktandvården	19
Avveckla regionstyrelsens utskott	20
Stärk personalpolitiken - Inrätta en personaldelegation	20
Hälso- och sjukvårdsnämnden	22
En jämlik och behovsstyrd vård i Gävleborg	22
God och nära vård	23
Förtur Äldre	23
Ungdomsmottagningar för fler unga	24
Klimakteriemottagningar	24
Minskad administration	24
Mobila team inom specialistsjukvården	25
Jämställd vård	26
Våld i nära relationer	26
Psykiatri - Psykisk hälsa	27
Hjälpmedel – En förebyggande vård	30
Samsjuklighet inom beroendevården	32
Privatiserad välfärd	32
Rätten till vård	32
Patientnämnden	34
Företagshälsovårdsnämnden	34
Hållbarhetsnämnden	35
Miljö	35
Folkhälsan - en klassmarkör	35
Ökat resande med buss och tåg	36
Infrastruktur	37
Kultur- och kompetensnämnden	39

Kulturarvet	39
Armlängds avstånd	39
Folkhögskolor och studieförbund	40
Hållbarhet - Ett uttalat intresse	41
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	41
Tabeller	42
Investeringar	42

Förutsättningar för budgeten

Vänsterpartiets budgetförslag är baserat på de då gällande ekonomiska förutsättningarna som var tillgängliga i juni 2024.

Ojämlighet, hälsa och sociala problem har en stark sammanhängande koppling. Det handlar om allt ifrån förväntat livslängd, skolresultat, social rörlighet, psykisk ohälsa, droganvändning, kriminalitet m.m. Sverige har blivit ett ojämnt land, vi har till och med en skevare förmögenhetsfördelning än Saudiarabien och USA. Ojämlighet påverkar också tillväxten i ett land och Sverige tillhör de länder där tillväxten påverkas förhållandevis mycket.

Arbetslösheten i Sverige är hög och i september 2024 uppgick arbetslösheten till 8,2 procent enligt SCB arbetskraftsundersökning. Framförallt har långtidsarbetslösheten bitit sig fast då arbetsmarknadspolitiken numera knappt används trots att den genom tiderna har gett goda resultat. Sedan Sverige lämnade det övergripande ekonomiska målet om full sysselsättning har vi fått en kraftigt ökad arbetslöshet. En arbetslöshet som är kostsam för såväl individen som samhället i stort. Att inte tillvarata människors vilja att försörja sig själva och bidra till samhällsbygget är ovärdigt, principiellt fel och kostsamt.

Hushållen är fortsatt pressade av den höga inflationen och höga räntor samt urholkade reallöner, prisökningen för boende har ökat med 26 procent och för livsmedel med 25 procent. Ovanpå det kommer omfattande avgiftshöjningar här i Gävleborg, inte minst för kollektivtrafik, vård, sjukresor m.m. som slår hårt mot de med minst marginaler. Antalet personer som lever i allvarlig materiell och social fattigdom har ökat med närmare 80 procent sedan 2021. Självklart har antalet personer i sådan utsatthet ökat också i Gävleborg, liksom antalet personer som hamnat i Kronofogdens register.

Kommunsektorn har haft kraftigt stigande kostnader för varor, tjänster, avtalspensioner m.m. vilket har satt hård press framförallt på regionernas ekonomi. Enligt beräkningar från regionerna finns det ett ekonomiskt motiverat behov av att minska personalstyrkan med ca 5000 personer för innevarande år och ytterligare 700 nästa år. Detta trots omfattande nedskärningar. Här i regionen är behoven inom vården betydligt större än vad budgeten räcker till. Den täcker inte kostnaderna för vårdpersonalen utan är underbudgeterad med ungefär en halv miljard i år. Det sliter hårt på personalen och sjukfrånvaron tenderar att öka. Medan staten har väldigt god ekonomi så bantas den kommunala och regionala välfärden och staten vältrar över kostnader.

Välfärden, den gemensamt finansierade, som är det finaste vi kan ge varandra, är i behov av stora resurstillskott men den SD-ledda regeringen har istället prioriterat stora skattesänkningar och då framförallt för de som redan har det bäst ställt ekonomiskt. Samtidigt räknas inte de generella statsbidragen upp alls och sektorsbidragen till vården sänks kraftigt från 9 miljarder till 2 miljarder medan skattesänkningarna motsvarar 34 miljarder.

Detta trots att krisen i sjukvården är akut. Enligt en undersökning som vårdförbundet låtit göra i år svarade 70 procent att arbetsbelastningen är hög, mycket hög eller för hög. Vården är underbemannad, vårdplatserna för få och överbeläggningarna många. I Gävleborg syns det bland annat inom psykiatrin i Hudiksvall där en vårdavdelning helt plötsligt stängdes ned trots överbeläggning. Vi ser också ett ökat antal VRI, vårdrelaterade infektioner, att vårdgarantin inte hålls samt en stor personalbrist. Vi ser det även på den bolagisering som planeras. Genom den läggs ansvaret på den kommande styrelsen för de nedskärningar som det SD-ledda styret inte vill synas med.

Hög arbetslöshet, bostadsbrist, repressiv politik, en politik som gör skillnad på människor, som sår split och främjar ekonomisk ojämlikhet får stora konsekvenser också i Gävleborg.

I Gävleborg var 11 600 personer arbetslösa i kvartal 2, en ökning med 300 personer jämfört med samma kvartal 2023 och sysselsättningsgraden är lägre än i riket. Hela 5 200 personer har varit arbetslösa 12 månader eller längre. I länet saknar en betydande högre andel av de arbetslösa gymnasieutbildning än i riket i övrigt. Medianinkomsten i länet var landets lägsta år 2021. Självklart påverkar det invånarnas hälsa, folkhälsan, belastningen på vård och behovet av att hålla avgifter nere.

Vi befinner oss också i en klimatkris. Förra året blev det varmaste året som uppmätts på jorden. Medeltemperaturen ligger redan nu mycket nära gränsen på 1,5 grader. Omställningstakten måste öka kraftigt ändå väljer regeringen och Sverigedemokraterna att öka utsläppen. Här i regionen har t ex avgifterna för kollektivtrafiken höjts kraftigt samtidigt som antal busslinjer minskat. Färre är nöjda med kollektivtrafiken och kollektivtrafikens andel av resandet har minskat. Tvärtemot vad som faktiskt behövs.

Det behövs en ekonomisk politik som ger människor hopp och framtidstro, som tar klimatkrisen på fullaste allvar och utjämnar skillnader i förutsättningar och livsvillkor. En ekonomisk politik som omfördelar och ger fler människor bättre förutsättningar är en politik också för bättre ekonomisk utveckling, trygghet och gemenskap. En politik som Sverige och Gävleborg verkligen behöver.

I vårt budgetalternativ gör vi stora satsningar för att förbättra personalens arbetsvillkor, förstärka psykiatrin, öka närvaron av ungdomsmottagningar. Vi ger bättre förutsättningar för äldre i vården, förbättrar tillgången till hjälpmedel, satsar på klimakteriemottagningar och på lägre biljettpriser i kollektivtrafiken. Vi gör satsningar på kulturskaparna, folkbildningen och på folkhögskolorna. Gävleborg kan ge så mycket bättre förutsättningar för sina invånare och vi gör det möjligt.

Vård, barn- och äldreomsorg, klimatsatsningar, infrastruktur, övrig välfärd och samhällsservice är alla exempel på områden där vi inte kan lita på den privata marknaden, men där marknadskrafterna olyckligtvis har fått styra utvecklingen. Stora samhällsnyttiga och nödvändiga investeringar har lämnats som en skuld till kommande generationer. Regeringar av olika kulörer, framförallt högerregeringar,

har under de senaste decennierna sänkt skatter med ca 400 miljarder, vilket självklart fått stora konsekvenser i form av en underfinansierad välfärd och uteblivna investeringar.

Jämlik och jämställd vård handlar om att vi alla ska ha samma möjlighet till vård och behandling, oavsett kön, ålder, etnicitet, språk, utbildning, bostadsort och klass. Så är det inte idag. Det finns skillnader i vården och den behandling som ges, mellan kvinnor och män och de socioekonomiska skillnaderna påverkar vården som ges och medellivslängden

Forskning visar bland annat att kvinnor får lägre prioritering i vården och har ofta längre väntetider till operationer och ordineras billigare läkemedel än män. Vid psykisk ohälsa söker sig färre män till vården än kvinnor. Könsupplad statistik och medvetenhet om könsstrukturer är därför en förutsättning för att synliggöra den bristande jämställdheten i hälso- och sjukvården.

Vården har blivit en marknad och den fria etableringsrätten ger konsekvenser i bland annat ökad ojämlikhet då privata hälsocentraler tenderar att etablera sig där de friskaste människorna förväntas bo. Den privatiserade vården är kostnadsdrivande, ökar byråkrati och kontroller, leder till ökad personalbrist, dyrare lokalkostnader och det finns risk att "kotsamma patienter" som multisjuka äldre kommer i kläm. Jämlik vård efter behov ska styra; inte var det går att tjäna pengar. Vården ska ges efter behov, vara jämställd och jämlik över hela länet.

Klimat- och miljöfrågorna prioriteras ned av regeringen. Miljömålen sätts på undantag och utsläppen ökar. För Vänsterpartiet är kollektivtrafiken en viktig del i den gröna omställningen. Vi vill att kollektivtrafiken ska drivas på antingen fossilfria eller utsläppsfria bränslen. Kollektivtrafiken är ett jämlikt färdmedel, genom att även de som inte har råd att köpa egen bil kan ta sig till jobb, studier eller fritidsaktiviteter. Det ska vara billigt och tryggt att resa kollektivt i Gävleborg.

Kultur och bildning kan ses som grunden till allt. Region Gävleborg ska ansvara för den regionala kulturen och ska samordna, inspirera och möjliggöra kultur i hela länet. Region Gävleborg ska främja och skapa förutsättningar för kulturupplevelser och konstskapande för alla invånare.

Politikens uppgift är att ge fria förutsättningar, inte att styra eller begränsa kulturutövning eller kulturutbud. Det är viktigt att politiken tydligt står upp för att kulturen ska vara fri och frispråkig. Region Gävleborg ska kunna erbjuda ett brett utbud av kultur genom stöd i olika former.

Folkhögskolorna har en viktig funktion för personer som haft det svårt i grundskolan. De möjliggör en andra chans till utbildning, fortbildning och utveckling för att kunna fortsätta till arbete. Folkhögskolorna skapar sociala sammanhang och samhörighet och är en källa till kulturutövning och hållbart hantverk.

Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder

Här redovisas förslag till varje nämnd, för sig, med listning av prioriterade frågor och uppdrag till förvaltningen.

Regionstyrelsen

Arbetet i regionstyrelsen behöver utvecklas och vara mer inriktat på hur vi löser personalbristen inom sjukvården, men också inom andra centrala verksamheter inom regionen och hela länet. Ett större ansvar måste tas för hur vi minskar våra verksamheters klimatpåverkan och hur vi kan minska kostnader för att värna prioriterad verksamhet.

En personalpolitik som gör skillnad

Personalen är avgörande för så gott som allt inom hälso- och sjukvården, därför måste regionens arbetsgivarpolitik förbättras och utvecklas. Här har politiken ett stort ansvar att ta. Tillitsstyrningen i organisationen måste utvecklas och genomsyra verksamheten. New public managementstyrningen som i dag förekommer ska avvecklas.

Region Gävleborg bör utarbeta ett personalpolitiskt program under det kommande året. I programmet kan till exempel följande ingå:

- Högre OB-ersättning
- Bättre möjligheter till fortbildning och forskning
- Fler utbildningstjänster inom fler bristyrken
- Arbetstidsförkortning
- Avskrivning av studielån för personer som utbildat sig inom bristyrken

Ersättningen för att arbeta på obekvämlig arbetstid är alldeles för låg. Idag är 24/7-verksamheterna på många håll svåra att bemanna och personalomsättningen är hög då arbetsbelastningen också är tung. Därför menar vi att OB-ersättningen bör höjas. För att lättare kunna rekrytera bör regionen prova avskrivning av studielån för personer som utbildat sig inom bristyrken. Lokala avtal gällande arbetstidsförkortning finns i regionen bland annat i delar av kvinnosjukvården.

Arbetstidsförkortning leder till minskad sjukfrånvaro och förbättras hälsa och många gånger också förbättrad produktivitet och borde därför också bli en del av

lösningen på kompetensförsörjningen och borde kunna locka fler till att jobba inom vården. Särskilda forskningstjänster borde införas och att regionens verksamheter underlättar för att fler ska vilja forska genom bättre förutsättningar och tillgänglighet till forskning, inte minst inom primärvården.

Användandet av hyrpersonal i regionen är fortfarande omfattande även om det glädjande nog minskar, men tyvärr minskar det inte i primärvården. Hyrpersonal ökar arbetsbelastningen för regionens egna anställda, det försämrar arbetsmiljön och innebär orättvisor. Det är också en risk för patientsäkerheten. Regionens egen personal slits ut och kostnaderna skjuter i höjden. Det är bråttom att bryta det. Resurserna ska läggas på vår egen personal som Region Gävleborg kan ta ansvar för, vidareutveckla och utbilda.

Många vårdverksamheter har svårt att rekrytera personal. Vårdplatser hålls stängda, vårdavdelning har stängts ned, många vårdverksamheter är ständigt underbemannade. Det behövs ett omfattande arbete med riktade insatser för att rekrytera vårdpersonal. Vårdverksamheter som har extra svårt att rekrytera personal ska kunna erbjuda särskilda arbetsvillkor såsom arbetstidsförkortning, tid avsatt för arbetsplatsnära forskning, möjlighet till specialisering och utbildning/fortbildning, nya arbetssätt och arbetsmetoder samt arbetsplatsutbyte. Teamarbete måste utvecklas inom hela primärvården.

Grundbemanningen behöver öka. Resursteam behövs för att förbättra förutsättningarna för patienterna, för att öka patientsäkerheten och för att underlätta för de anställda. Nu har regionen äntligen inlett ett arbete med resursteam men i väldigt liten omfattning. Här måste betydligt mer göras. Resursteam är ett sätt att öka grundbemanningen. Genom att erbjuda tillsvidareanställningar i resursteam får regionen kontinuitet i verksamheten, till exempel när vikarier behöver tas in eller när arbetslag tillfälligt behöver förstärkas på grund av stor vårdtyngd. Det menar vi ökar patientsäkerheten, ökar kontinuiteten och därmed tryggheten om det blir en mer konstant och bekant grundbemanning. Kontinuitet är avgörande för kvaliteten i vården. Det kommer att kräva långsiktiga resurstillskott.

En kartläggning över bisysslor behöver genomföras inom regionen. Liksom en översyn av beviljade tjänstledigheter, gällande dem som ansökt och beviljats arbeta som hyrpersonal. Kartläggningen kan leda till att regelverket och tillämpningen av bisyssla kan behöver revideras.

Vi vill se en tillitsbaserad styrning i vården och en avveckling av New public managementstyrning.

I vår budget satsar vi redan nästa år på en bättre arbetsgivarpolitik. Vi menar att en sådan satsning successivt måste öka och vara långsiktig för att säkra kompetensförsörjningen och erbjuda utveckling i arbetet. Detta måste prioriteras och kommer att kräva större resurstillskott framåt. Vi är beredda att satsa på det.

Vi gör också en extra satsning för att utreda frågan kring jämställd vård; en utredning som kan genomföras i samverkan med Samhällsmedicin.

Prioriterade frågor:

- Personalpolitiskt program med förbättrade arbetsvillkor
- Införande av särskilda arbetsvillkor
- Möjlighet till fler utbildningstjänster och forskningstjänster
- Ökad grundbemanning
- Resursteam

Uppdrag till förvaltningen:

- Ta fram ett personalpolitiskt program
- Införa särskilda arbetsvillkor samt uppföljning av utfallet
- En översyn av bisysslor ska genomföras
- Fler i resursteam
- Inrätta fler utbildningstjänster och inför forskningstjänster

Välfärdsbrottsligheten måste stoppas

En tredjedel av personerna från den organiserade brottsligheten i Sverige har en koppling till näringslivet. Det visar en rapport från Stockholms Handelskammare. De kriminella sitter i styrelser som ordförande, styrelseledamöter eller ersättare.

Den kriminella ekonomin uppskattas till 100-150 miljarder per år enligt Polismyndigheten. Detta påverkar stabiliteten i den reguljära ekonomin, skapar osund konkurrens och minskar tilltron i samhället och till våra gemensamma institutioner och de finansiella strukturerna.

Den illegala ekonomin består av illegal produktion och illegala transaktioner på varu- och tjänstemarknaderna. Företag kan vara både brottsoffer och brottsverktyg.

Att stoppa den organiserade brottsligheten är något alla partier säger sig vilja. Åtgärderna kan skilja sig åt men tyvärr verkar det SD-ledda styret i Region Gävleborg inte ta frågan på det allvar som krävs. Detta trots att kopplingen mellan den organiserade brottsligheten, kriminell ekonomi och privata vårdbolag är vanligt förekommande enligt Ekobrottsmyndigheten som meddelar att just hälso- och sjukvård är den organiserade brottslighetens stora inkomstkälla. Det är till och med en större inkomstkälla, för dem, än narkotikan. Den organiserade brottsligheten är mest aktiv i områden som inte klassificeras som utsatta. Självklart är den organiserade brottsligheten ett problem för samhället och för det sunda näringslivet.

Sverigedemokraterna och deras stödpartier i Region Gävleborg beställde nyligen en konsultrapport, för vilken de betalade ca 1,3 miljoner kronor. I rapporten fick de rådet att först bolagisera den offentliga primärvården för att sedan sälja

hälsocentralerna till privata aktörer, men vi menar att regionen ska behålla och utveckla hälsocentralerna, inte sälja dem på öppna marknaden.

Genom privat ägande av vårdbolag luras skattebetalare på såväl pengar som vård och undergräver förtroendet för välfärdssystemen och dess infrastruktur. De kriminella använder patienters vårdbehov för att kunna plocka ut pengar och bolagen används även för att kunna tvätta pengar från annan kriminell verksamhet.

Även anställda i regionerna utnyttjas till exempel genom att de blir erbjudna en lukrativ bisyssla och blir då möjliggörare för kriminell verksamhet. Det har vi tyvärr sett i andra regioner. De kriminella använder också företag för att kunna lura kommuner och regioner på pengar via upphandlingar och inköp men de använder också så kallade faktureringsföretag som bulvaner. Företaget skulle nämligen kunna aldrig få ett avtal med en kommun eller region på grund av ägarnas kriminella bakgrund, skattebrott med mera. De köper upp rena bolag för att använda i kriminella syften.

Den organiserade brottsligheten använder ständigt nya metoder och vi kan konstatera att de har fått ett smörgåsbord av möjligheter genom att sjukvård, skola och omsorg blivit avreglerat och att privatiseringarna getts tillfälle att öka fritt.

Region Gävleborg behöver skärpa kontrollen av vårdbolag, deras ägare, styrelser och deras bokföring. Även kontrollen av företag som vi upphandlar och gör inköp från behöver utökade kontroller. Arbetet med kontroll av bisysslor behöver också skärpas. Samverkan med andra myndigheter måste systematiseras och struktureras liksom med näringslivets organisationer. Sund konkurrens ska råda.

Eventuella utförsäljningar av Region Gävleborgs egna hälsocentraler måste stoppas. Genom att sälja våra offentliga hälsocentraler minskar den demokratiska kontrollen. Möjligheterna för den kriminella ekonomin att tjäna pengar på skattebetalarnas bekostnad ökar. Det riskerar även att gynna den organiserade brottsligheten, som behöver bekämpas på alla plan.

Vi menar att granskningar och kontroller måste skärpas rejält. En särskild enhet med specialistkompetens behöver inrättas i syfte att stoppa välfärdsbrottslighet inom Region Gävleborg. Mer behöver utföras i egen regi. Samverkan med brottsbekämpande myndigheter och näringsliv måste utvecklas. Alla goda krafter måste samlas för att stoppa den kriminella ekonomin i vår region. Det tjänar vi alla på.

Det krävs krafttag och vi måste hjälpas åt för att stoppa de organiserade kriminella att tjäna pengar på vården och välfärden. Och det sparar dessutom pengar.

Prioriterade frågor:

- Stoppa välfärdsbrottsligheten

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta en specialenhet i syfte att stoppa välfärdsbrottslighet
- Utveckla samarbetet med brottsbekämpande myndigheter och länets kommuner
- Utveckla samarbetet med näringslivets organisationer
- Skärp kontroller och inför nya
- Återta verksamheter i egen regi

Frysta arvoden och partistöd

De stora ekonomiska problemen i Region Gävleborg innebär att nedskärningar genomförs och planeras, vilket kommer att få negativa konsekvenser för såväl anställda som de som är i behov av de tjänster regionen tillhandahåller.

Regionen äger beslutanderätten över såväl sina egna arvoden som partistöd. Därför menar vi att det i nuläget är rimligt att frysa arvoden och partistöd.

Vi föreslår att en frysning av politikerarvoden och partistöd genomförs så att den planerade uppräkningsen inför år 2025 uteblir. På det sättet bidrar politiken till en förbättrad ekonomi och nedskärningarna kan lindras något.

Prioriterade frågor:

- Frysning av förtroendevaldas arvoden
- Frysning av partistödet

Uppdrag till förvaltningen:

- Frysa förtroendevaldas arvoden
- Frysa politiska partiers partistöd

Låt personalen styra - Minska arbetsbelastning och byråkrati

Genom införandet av New Public management, NPM, har administrationen inom sjukvården ökat kraftigt. Tid och resurser tas från vårdarbetet för att istället administrera, kontrollera och interndebera m.m. Köp-och-säljssystemet, som Region Gävleborg använder sig av, är en del av NPM vilket kan öka medvetenheten om kostnader internt och underlätta prioriteringar, men framförallt tillåts inte personalen på golvet styra och det tar stora resurser i anspråk och ökar administrationen kraftigt.

Interndebering av kostnader som är givna, eller borde ses som givna, bör inte interndeberas. Även kostnaden för konsulter måste minskas kraftigt och egen personal användas i större utsträckning. Dels för att vi har egen kompetens, men också för att det underlättar arbetet när organisationen är känd hos den som utvärderar eller genomför en översyn och det blir dessutom ett eget lärande som verksamheten kan dra nytta av.

I dag skickas fakturor mellan olika verksamheter och enheter inom regionen. Köp- och säljsystemet är kraftigt kostnadsdrivande och därför påbörjades en avveckling/utfasning under den förra majoriteten. Inom Region Gävleborg skickas fakturor för röntgenundersökningar, laboratoriekostnader, lokalhyror, patienters måltider m.m. mellan regionens egna verksamheter och den centrala administrationen.

Vi avser att avveckla köp- och säljsystemet och att regionen istället använder anslagsfinansiering. Det behövs en minskning av administration, redovisningar, kontrollsystem och konsultkostnader inom vårdverksamheten.

Region Gävleborg budgeterar hela 88 miljoner kronor för konsultkostnader år 2025. Vi menar att användandet av konsulter måste minska i regionen, inte minst nu med de stora ekonomiska underskotten i verksamheten. Därför föreslår vi att budgetposten för konsulter ska halveras. Likaså bör kostnaderna för regionens kommunikation minska.

Prioriterade frågor:

- Ökning av tillit och minskning av administration och kontroll

Uppdrag till förvaltningen:

- Köp- och säljsystemet ska avvecklas
- Anslagsfinansiering ska införas
- Halvera konsultkostnaderna
- Mindre resurser till regionens egen kommunikation

Hälsoval

Hälsovalssystemet är kostnadsdrivande och styr bort från den lagstadgade principen jämlik vård efter behov. Vårdvalet, som system, har vi sett är ett ineffektivt system. Det är kostnadsdrivande och påverkar kontinuiteten och patientsäkerheten negativt. År 2010, när vårdvalet introducerades i Gävleborg, fanns det 26 hälsocentraler och efter att invånarantalet ökat med 10 000 invånare finns det nu 42 hälsocentraler. Det säger sig självt att det inte kan vara effektivt eller ekonomiskt hållbart för regionen.

Den fria etableringsrätten skapar ojämlikhet när privata hälsocentraler etablerar sig där invånarna är relativt friska. Det innebär att landsbygden prioriteras bort. Med privatisering av vården ökar även risken för välfärdsbrottslighet. I Gävle finns 14 hälsocentraler varav de flesta ligger i centrala Gävle. I centrala Söderhamn finns 4 hälsocentraler på 12 000 invånare och i Ljusne finns det ingen hälsocentral. De privata hälsocentralerna kan etablera sig där det inte finns något behov, där tillgången redan är mättad, samtidigt som andra områden helt saknar tillgången till en hälsocentral. Förutom att hälsovalssystemet är kostnadsdrivande gör det vården svårstyrd och försämrar vårdens infrastruktur.

Det ökar även personalbristen och det finns signaler att resurskrävande patienter styrs undan från de privata hälsocentralerna till de offentliga.

Vänsterpartiet är ensamma bland partierna om förslaget att helt avskaffa LOV och den lagändringen måste göras på nationell nivå.

I Sverige har cirka 780 000 personer privata sjukvårdsförsäkringar och de ger människor bland annat möjligheten att gå före i vårdköen och kan därför tränga undan patienter med stora vårdbehov.

De privata hälsocentralerna saknar kravet att bära kostnaderna för hälsovalssystemet. I dag kostar enbart hälsovalskontoret ca 7 miljoner kronor årligen. Det bör de privata hälsocentralerna stå för då kontoret tillkommit för att skriva avtal, kontrollera att avtal följs, ta fram en hälsovalshandbok m.m. Dessa kostnader plus andra kostnader som regionen har bör dras från de privata hälsocentralernas ersättning och läggas på de offentligas, det vill säga Region Gävleborgs egna. Inte minst för att regionen tvingas ta ett helhetsansvar som de privata vårdbolagen inte tar. Vi överför därför dessa resurser till de offentliga hälsocentralerna för en förbättrad arbetsmiljö för de egna anställda.

En utredning behöver göras för att synliggöra kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen samt att kravet på öppna böcker införs så att det kan ske en utförlig kontroll över vad skattebetalarnas pengar faktiskt används till. Vinstbegränsning bör utredas och införas. Dessutom menar vi att arbetet kring primärvården behöver samordnas och att det inte är rimligt att hälso- och sjukvårdsförvaltningen är en remissinstans som alla andra för hälsovalshandboken. Därför föreslår vi att hälsovalskontoret ska bli en del av hälso- och sjukvårdsförvaltningen, om så behövs som en fristående enhet.

SD-styret i regionen har beslutat att dryga 5 miljoner kronor ska tillföras de privata vårdbolagen att använda som de själva anser lämpligt, men det är varken skattebetalarnas eller Region Gävleborgs uppgift att tillskjuta medel för eventuella löneförhöjningar för privatanställda eller att tillskjuta pengar för att öka vårdbolagens vinster. Det är vår egen personal vi ska satsa på.

Prioriterade frågor:

- Kostnaderna för hälsovalskontoret påförs de privata hälsocentralerna
- Privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, ska inte tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar
- Öppna böcker för privata vårdbolag
- Vinstbegränsning i vården
- Hälsovalskontoret ska bli en del av hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
- Privata vårdbolag ska stå för kostnaderna för hälsovalskontorets hela verksamhet

Uppdrag till förvaltningen:

- Överföra resurser enligt tabellen nedan från de privata hälsocentralerna till de offentliga.
- Tillse att privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, inte ska kunna tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.
- Genomför en utredning över kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen
- Öppen bokföring ska införas för en utförlig kontroll av skattepengar.
- De 5 miljoner kronor som tillförts de privata vårdbolagen dras tillbaka.
- Utredda och införa vinstbegränsning i vården

Folktandvården

I Gävleborg har 70-åringar i genomsnitt två tänder färre än vad de har i Stockholmsområdet. I Ockelbo kommun har personer i 70-årsåldern hela fyra tänder färre. Det finns tydliga socioekonomiska skillnader i tandhälsa bland gävleborgarna. Personer med låga inkomster och personer med lägre utbildningsnivå har ofta en sämre tandhälsa och även den självskattade tandhälsan upplevs sämre bland personer i en socioekonomiskt utsatt position. Socioekonomi har också betydelse för skillnader i barns tandhälsa. Hos personer med funktionsnedsättning påverkas såväl upplevd som faktisk tandhälsa negativt. Tandhälsa är än i dag en klassfråga.

Sverigedemokraterna och övriga partier i regionstyret har kraftigt höjt Folktandvårdens samtliga tandvårdsavgifter, så nu ligger priserna i genomsnitt 8% över den referensprislista som har satts av TLV, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Det behövs därför ett nationellt högkostnadsskydd inom tandvården, som inom sjukvården. Ett sådant högkostnadsskydd skulle kosta i nivå med RUT-reformen. Detta är en fråga som Vänsterpartiet driver. Det är dock en fråga som måste lösas nationellt.

Vänsterpartiet föreslår att kravet på vinstmarginal på lägst 1,5 procent, för Folktandvården Gävleborg AB, avskaffas liksom utdelningskravet. Vi vill också sänka soliditetskravet. Detta i syfte att hålla tandvårdsavgifterna nere och för att korta tandvårdsköerna. Vi tillför ett ägartillskott istället för den kraftiga höjning av patientavgifterna som SD-styret vill se. Vi föreslår också att Folktandvården ska övergå i förvaltningsform och att en utredning av det tillsätts.

Den SD-ledda regeringen avskaffar den avgiftsfria tandvården för unga upp till och med 23 år. Dessutom halverar regeringen det allmänna tandvårdsstödet för unga mellan 24-29 år. Det är kontraproduktivt och direkt dåligt. Inte minst med tanke på att redan nu avstår 87% av de unga i Sandviken, mellan 24 och 29 år, att gå på basundersökning. Det bästa vore om Region Gävleborg kunde behålla den avgiftsfria tandvården för unga, men då statsbidraget tas bort blir det svårt. Däremot bör regionen avstå från prishöjningar och behålla det extra år som finns

här i Gävleborg och därmed skulle tandvården bli avgiftsfri till och med det år man fyller 19. Detta finansierar vi med ett ägartillskott på 5 miljoner kronor.

Prioriterade frågor:

- Sänkta tandvårdsavgifter
- Kortare köer
- Avgiftsfritt upp till och med det år man fyller 19 år

Uppdrag till förvaltningen:

- Ändring av ägardirektiven i FTV – Utdelning, vinstmarginal och soliditet
- Tillför ägartillskott för att hålla priserna nere
- Tillsätt en utredning för att överföra Folk tandvården AB till förvaltning

Avveckla regionstyrelsens utskott

Regionstyrelsen utser ett antal utskott som har till uppgift att bereda ärenden till regionstyrelsen inom sitt sakområde. Den nuvarande majoriteten har i en stor mängd frågor valt att inte skicka frågor för beredning till utskotten, utan frågan har beretts och avgjorts i regionstyrelsen. Ibland delegerar majoriteten frågor till utskotten för att få bort obekväma frågor som majoriteten inte är överens i och som inte heller ska beslutas i utskotten. Med den hanteringen har utskotten förlorat sin roll och kan därmed avvecklas.

Stärk personalpolitiken - Inrätta en personaldelegation

Personalpolitiken får inte det utrymme och den prioritet den ska ha och behöver ha i regionen. Personalförsörjningen är helt avgörande för våra verksamheter, inte minst inom hälso- och sjukvården. Personalutskottet fyller inte någon egentlig funktion mer än att ge information från HR till politiken. Inga beslut fattas och från politikens sida vet vi inte vad som inte delges. Personalutskottet verkar inte ens bereda ärenden åt regionstyrelsen. Vi menar att regionen ska lägga ned personalutskottet och istället inrätta en personaldelegation med följande beslutanderätt:

- Styrning av regionens personalpolitik
- Förhandlingar
- Fastställa ramar vid årlig löneöversyn
- Uppföljning av personalekonomisk redovisning
- Övriga personalfrågor
- Tolkning av arvodesregler för förtroendevalda
- Andra grupper av ärenden där regionstyrelsen delegerar sin beslutanderätt

Genom att införa ett sådant arbetssätt skulle personalpolitiken förstärkas och bli en tydlig del av de förtroendevaldas uppdrag som arbetsgivarrepresentanter. I övrigt minskar vi uppräknningen av regionstyrelsens anslag och överför resurser

till andra mer prioriterade åtgärder. Vi minskar även anslaget för rivning av fastigheter.

Prioriterade frågor:

- Stärk personalpolitiken

Uppdrag till förvaltningen:

- Avveckla regionstyrelsens utskott
- Inrätta en personaldelegation

Tabell - Regionstyrelsens budget

DRIFTBUDGET	Budget	Prognos	Prognos
Nettobelopp i mnkr	2025	2026	2027
Regionstyrelsen (Totalt)	-2 942	-3 007	-3 099
<i>Majoritetens budget för RS</i>	-2 997	-3 058	-3 150
- Kommunikation	2,40	2,40	2,40
- Nedlagda utskott	0,42	0,42	0,42
- Konsultkostnader	44,00	44,00	44,00
- Frysta arvoden och partistöd	1,00	0,00	0,00
- "Besparing" på rivningar	8,00	0,00	0,00
- FoU, utredning jämställd vård	-0,50	-1,00	0,00
- Halverad uppräknig, påverkbart	2,45	2,45	2,45
Summa förändring (RS)	57,77	46,82	46,82
Hälsoval	-1 925	-1 994	-2 062
- Avdrag lönepåslag, privata vårdgivare	5,00	5,00	5,00
- Förtur äldre	-2,00	-1,00	-1,00
- Från privata	6,90	6,90	6,90
- Till offentliga, förbättrade arbetsvillkor	-6,90	-6,90	-6,90
Summa förändring (Hälsoval)	3,00	4,00	4,00
<i>Totalt Hälsoval</i>	-1 922	-1 990	-2 058
Tandvård	-230,1	-239,3	-247,6
- Ägartillskott, hålla priser nere	-5,00	0,00	0,00
Övrigt	-842,30	-825,00	-840,10

Hälso- och sjukvårdsnämnden

De allra flesta i Sverige tycker det är helt rätt att den som har störst behov av vård ska få vård först och att resurserna ska fördelas utifrån behov av vård. Så fungerar det inte i dag. Vården har marknadsiserats och människor ges möjlighet att gå före i kön med hjälp av privata sjukvårdsförsäkringar.

I Vänsterpartiets budget fördelas det tillfälliga omställningstillskottet, på 292 miljoner kronor, proportionerligt mellan primärvården och slutenvården. En viss del av detta ska avsättas till förbättrade arbetsvillkor och arbetsmiljöförbättrande åtgärder för genomförande av ett personalpolitiskt program. Dessa medel ska ligga kvar kommande år. Vi avsätter dessutom extra resurser för kommande år under hälso- och sjukvårdsnämnden för förbättrade arbetsvillkor.

En jämlik och behovsstyrd vård i Gävleborg

I dag kan en ung relativt frisk stadsbo få hjälp före en gammal multisjuk person, genom den marknadsiserade vården och genom att ha en privat sjukvårdsförsäkring. De privata vårdbolagen har fri etableringsrätt och de placerar ofta sin verksamhet där de friskaste människorna förväntas att bo – i syfte att skapa vinst för sitt bolag. De som i dag söker mest vård är unga, friska storstadsbor vilket självklart pressar undan andra med större vårdbehov. Det behövs lagändringar för att få bort den marknadsiserade vården bla behöver den fria etableringsrätten för privata vårdbolag avskaffas. Vården ska styras demokratiskt utifrån behov och inte utifrån var privata vårdbolag tror sig tjäna mest pengar.

Läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal blir inte fler, bara för att det etableras fler privata hälsocentraler utan personalbristen blir större, hälsocentralerna etableras där de inte behövs, kostnaderna blir högre, samordningen sämre och skattepengar går i större utsträckning till byråkrati och kontroll. Dessutom går skattepengar till privata vinster istället för vård.

Vård ska ges efter behov och vara jämlik och jämställd över hela länet och inte styras av marknadskrafter. Det är utifrån det vi lägger våra prioriteringar och förslag. En central del i det arbetet är ett hållbart arbetsliv och att förbättra arbetsvillkoren för regionens anställda och styra resurserna dit de bäst behövs. Samt att ställa krav, kontrollera och följa upp den vård som ges. Vi menar att Region Gävleborg ska införa vinstbegränsning för privata vårdbolag samt kräva öppen bokföring så att vi vet vad skattepengarna går till.

God och nära vård

För att klara omställningen till god och nära vård är specialistläkare i allmänmedicin en nödvändighet .

Enligt Socialstyrelsen är 1 100 invånare per specialistläkare i primärvården ett nationellt riktvärde för hur många invånare en specialistläkare i primärvården i normalfallet kan ansvara för som fast läkarkontakt. Vi menar att riktvärdet ska tillämpas i Region Gävleborg som ett verksamhetsmål i primärvården och att en handlingsplan, kopplat till verksamhetsmålet ska arbetas fram, vilken ska utvärderas en gång om året samt att det tas fram resultatindikatorer för att nå målet.

Vi vill se en bred politisk långsiktig överenskommelse för att nå målet och för att underlätta hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete med rekrytering. Vi menar att det är ett ansvar politiken behöver ta för länets invånare.

I dag är vi en av få regioner som inte ens har ett fastställt mål. Detta trots att vi har stora problem med att rekrytera läkare. Dessutom visar våra egna inrapporterade siffror till Socialstyrelsen att inte ens 40 procent har en fast läkarkontakt.

Vi vill också se teambaserad vård i primärvården. Valbo hälsocentral och Edsbyns hälsocentral är i det arbetet förebilder. Genom samarbete mellan yrkesgrupper får patienten de insatser som behövs samlad och patientens kontakter med vården underlättas och minskas.

För att öka vårdpersonalens delaktighet och inflytande och förbättra möjligheterna till nyrekrytering vill vi inrätta självstyrande verksamheter i primärvården såväl som inom psykiatri i Hudiksvall.

Förtur Äldre

I Region Gävleborg har vi en växande grupp av sköra äldre och för att möta vårdbehov och det förebyggande arbetet behöver primärvården stärka tillgängligheten, kontinuiteten och tryggheten för patientgruppen.

Vi vill införa äldremottagningar inom primärvården för att på så sätt möta äldre sjuka med en sammanhållen hälso- och sjukvård, med förebyggande insatser, ökad tillgänglighet, enklare kontaktvägar och för att ge ökad trygghet.

I äldremottagningarnas arbete ska följande moment ingå:

- Tidigt identifiera personer 75 år och äldre, med komplexa behov
- Arbeta proaktivt och personcentrerat med identifierade behovsområden
- Använda hälsodata
- Planera, genomföra och följa upp preventiva hälso-och sjukvårdsinsatser
- Följa upp insatser och utvärdera resultat av vidtagna hälso-och sjukvårdsinsatser
- Samordna hälso-och sjukvårdsinsatser på vårdcentralen
- Samordna vårdcentralens hälso-och sjukvårdsinsatser med kommunens-, sjukhusens-, och folktandvårdens insatser

- Tillhandahålla ett direkttelefonnummer utan knappval och med tillgängliga telefontider
- ringa till äldre med extra behov av trygghet

Ungdomsmottagningar för fler unga

Fler unga behöver tillgång till länets ungdomsmottagningar därför vill vi öka tillgängligheten och möjliggöra ungdomsmottagningar på fler ställen i länet, gärna i lokaler som ungdomar besöker av andra anledningar. Den psykiska ohälsan ökar och många unga avstår att söka hjälp trots att de har behov, särskilt killar avstår. Genom att öppna på fler ställen där unga redan rör sig minskar tröskeln till att söka hjälp.

Klimakteriemottagningar

Majoriteten av alla kvinnor kommer att få någon typ av besvär i samband med klimakteriet, allt ifrån måttliga till svåra besvär. Det handlar till exempel om sömnbesvär, värmevallningar, humörsvängningar och sexuell ohälsa. Även om hälsocentralerna idag har huvudansvaret bOLLAS många kvinnor fram och tillbaka mellan vårdinstanser och riskerar att inte få den hjälp och de insatser som de behöver.

Kunskapen om kvinnors hälsa i samband med klimakteriet behöver stärkas dels genom insatser på hälsocentralerna men också genom inrättandet av klimakteriemottagningar både i Gävle och i Hudiksvall.

Minskad administration

Vi menar att de administrativa uppgifterna inom vårdverksamheterna måste minska och att de vårdutbildade, som nu arbetar med administration, behövs i vården och ska därför arbeta kliniskt i större utsträckning. Region Gävleborg har nu äntligen inlett ett arbete med minska den administrativa överbyggnaden i vården.

I flera regioner har det förslag lagts om att alla nyanställda, där vårdutbildade anställts som administratörer, ska arbeta viss del kliniskt. Det har lett till att även befintliga administratörer börjat arbeta kliniskt en viss tid. Målet har varit att minska de administrativa tjänsterna med 10 procent och att den tid som frigörs ska användas i klinisk verksamhet.

Vi ger därför hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att minska den administrativa belastningen och att den arbetstid som frigörs för vårdutbildade ska användas i klinisk verksamhet.

Prioriterade frågor:

- 1 100 invånare per specialisläkare i primärvården
- En minskning av den administrativa belastningen
- Förtur äldre
- Fler ungdomsmottagningar

- Stärka kunskapen om kvinnors hälsa i samband med klimakteriet
- Klimakteriemottagningar

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att det nationella riktvärdet; 1100 invånare per specialistläkare i primärvården antas
- En handlingsplan ska upprättas för att säkerställa att målet om 1 100 invånare per specialistläkare nås
- Inrätta äldremottagningar i primärvården
- Utöka antalet ungdomsmottagningar i regionen
- Inrätta klimakteriemottagningar i Gävle och i Hudiksvall
- Utbildning till personalen på hälsocentralerna
- Informationsmaterial om klimakteriet ska finnas tillgängligt
- Minska den administrativa belastningen

Mobila team inom specialistsjukvården

Det finns regioner som har infört mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukvården. Dessa har nått goda resultat med mycket nöjda patienter. I arbetssättet tillämpas specialiserad sjukhusvård i hemmet och vården är likvärdig den som ges på akutsjukhus.

Region Gävleborg bör införa mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukvården, där patientsäkerhet och sjukvård ska motsvara den vård som ges på våra akutsjukhus. För patienten ska det vara frivilligt och det ska vara patientsäkert och kännas tryggt. Arbetet bör följas noggrant och utvärderas efter en viss tid.

Prioriterade frågor:

- Mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården

Uppdrag till förvaltningen:

- Inför mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården

Jämställd vård

Idag är vården inte jämställd. Forskning visar att kvinnor får lägre prioritering i vården och har ofta längre väntetider till operationer. Vid psykisk ohälsa söker sig färre män till vården än kvinnor. Äldre kvinnor ordineras oftare billigare läkemedel jämfört med män i samma åldersgrupp. Dessutom får män och högutbildade äldre oftare nyare läkemedel jämfört med lågutbildade. För att regionen ska nå målet om en jämställd vård ska en kartläggning av dagens situation genomföras och en plan på hur vården ska bli jämställd tas fram. Arbetet ska genomföras i samverkan mellan hälso-och sjukvården och samhällsmedicin.

Prioriterade frågor:

- Jämställd vård

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillsätt en utredning - Jämställd vård
- Ta fram en handlingsplan för hur regionen ska nå en jämställd vård

Våld i nära relationer

Arbetet med våld i nära relationer behöver förstärkas och i det kan Region Gävleborg spela en viktig roll. Genom att i vården systematiskt fråga om det förekommer våld i nära relationer skulle fler kunna få hjälp att såväl lämna en skadlig relation men också att få de eventuella vårdinsatser som behövs. Vi menar därför att ett sådant arbetssätt ska tas fram centralt för att sedan användas i verksamheterna.

Alla vårdanställda ska ha genomgått utbildning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld samt hur man arbetar för att systematiskt ställa frågor om detta till patienter. Personalen kan behöva hjälp av sakkunniga inom området för att kunna ge det stöd som våldsutsatta kvinnor behöver. Vi menar att det behöver inrättas ett specialistteam som vårdens anställda kan vända sig till när de har tagit emot en våldsutsatt kvinna. Där ska de kunna få stöd och hjälp med insatser.

För att möta våldsutsatta kvinnor behövs också fler som har traumautbildning. Unga kvinnor/flickor får ofta hjälp betydligt fortare än äldre, vuxna kvinnor. Väntetiden kan vara så lång som 1-1,5 år för de äldre och självklart ska inte någon behöva vänta så lång tid på att få traumabehandling. Det behövs alltså fler insatser och mer långsiktiga sådana.

Trauma- och specialistutbildning ska ges till fler inom vården så att våldsutsatta kvinnor kan få hjälp fortare.

Det är tyvärr många kvinnor i regionen som behöver hjälp att ta sig ur en relation präglad av psykiskt och fysiskt våld. Låt oss bistå med det ur alla tänkbara perspektiv. Länets kvinnojourer behöver långsiktigt stöd i sitt arbete och det kan Region Gävleborg bistå med ekonomiskt. Vi vill se långsiktiga avtal i form av offentligt partnerskap med kvinnojourerna i länet samt förstärkta resurser.

Prioriterade frågor:

- Specialistteam för att stärka arbetet med mäns våld mot kvinnor
- Trauma- och specialistutbildning till fler vårdanställda
- 3-åriga avtal med kvinnojourerna
- Inför ett systematiskt arbete med att fråga om det förekommer våld i relationen

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta specialistteam dit vårdens anställda kan vända sig när de tagit emot en våldsutsatt kvinna för att kunna bistå kvinnan på bästa sätt
- Inför ett systematiskt arbete med att fråga om det förekommer våld i relationen
- Samtliga sjukvårdens anställda ska genomgå utbildning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld
- Förstärkta resurser till kvinnojourerna

Psykiatri - Psykisk hälsa

Vården inom psykiatri behöver förstärkas och utvecklas. Antalet patienter har ökat kraftigt, men resurserna och antalet anställda har inte alls ökat utifrån de ökade behoven. Det är inte hållbart, vare sig för patienternas vård eller för personalen. Psykiatri behöver bli mer tillgänglig och behöver underlätta för patienterna som är i behov av vård, stöd och hjälp, i större utsträckning än i dag. Vi menar att psykiatri behöver förstärkas resursmässigt och nya arbetssätt behöver införas.

I Region Gävleborg stängs vårdplatser istället ned. Antalet vårdplatser i Hudiksvall har minskats kraftigt trots att behoven kvarstår. Det har i sin tur lett till en personalflykt. Stängningen har skett utan politiskt beslut trots att det är en strukturell förändring av vården och den har fått stora och svåra konsekvenser. Nedstängningen har trots det försvarats av SD-styret och trots att regionens egen framtagna rapport visar att antalet vårdplatser behöver utökas. Många av de anställda har givit upp och slutat, personalförsörjningen har därmed försvårats så till den grad att ledningen för psykiatri planerade att stänga ned slutenvården helt i Hudiksvall.

Att införa mobila team i Hudiksvall som nu utreds för att eventuellt införas, vilket vi sedan länge föreslagit, är bra men det borde ha gjorts oavsett och definitivt innan vårdplatserna togs bort inom psykiatri i Hudiksvall.

Mobila team är ett bra sätt att utveckla arbetet på, inom psykiatri, framförallt för att underlätta för patienter och deras anhöriga. Det underlättar vid hemgång, vid vistelsen hemma och under behandling samt att det ger viktig trygghet till såväl patienten, de anhöriga och sjukvården. I Gävle finns ett mobilt team inom psykiatri och motsvarande vill vi ska införas i Hudiksvall. Att det ska ta så lång tid att få på plats är inte acceptabelt. Dessutom bör de mobila teamen även finnas kvällar och helger.

Metoden självvald inläggning innebär att vissa patienter erbjuds att själva besluta om sin inläggning i psykiatrisk heldygnsvård. Det är oftast patienter med återkommande självdestruktiva handlingar, psykossjukdomar, depression eller bipolära tillstånd. Syftet med att erbjuda självvald inläggning är att göra heldygnsvården mer tillgänglig för patienterna, att arbeta förebyggande och förhindra kriser och att stärka delaktigheten i vården. Det är ett bra sätt att göra

psykiatrin mer personcentrerad och sammanhållen för patienter med allvarliga psykiatriska tillstånd och stora vårdbehov. Ofta kallas självvald inläggning för brukarstyrd inläggning. Självvald inläggning har haft ett bra utfall där det har använts. Inom psykiatrin på Gävle sjukhus har äntligen arbetet med självvald inläggning inletts. Tyvärr omfattas, i skrivande stund, enbart en patient. Det arbetet måste snabbas upp. I Hudiksvall har arbetet fortfarande inte börjat med självvald inläggning, även om rutiner för det ska ha skapats. Vi menar att arbetet med självvald inläggning måste snabbas upp och utvecklas i regionen.

Försök med så kallade drop in-mottagning inom psykiatrin ska genomföras. För att öka tillgängligheten och förbättra vården så att den som behöver hjälp kan få det via psykiatrimottagningen utan att ha bokad tid i förväg. Det skulle också underlätta för anhöriga och för primärvården. Det bör självklart utvärderas efter en viss tid. Därför ska hälso- och sjukvårdsförvaltningen få i uppdrag att pröva och utvärdera funktionen drop in-mottagning inom psykiatrin i Region Gävleborg.

Psykiatrivården kan även behöva fysioterapeuter för att underlätta vid rehabilitering och förbättra patienternas mående. För många patienter med psykiatriska diagnoser ger fysisk rörelse och träning bra resultat för måendet, men steget att komma dit kan vara långt. Att erbjuda träning, i anslutning till ordinarie vård, är viktigt för att underlätta för patienten att ta steget till fysisk rörelse och träning. Därför bör Region Gävleborg satsa på att bygga upp och bygga ut träningsmöjligheter inom den psykiatriska vården. Det kan också behövas en utslussning från rehabiliterande träning, som ges inom vården, för att patienten ska kunna fortsätta den fysiska träningen i egen regi.

Samarbetet mellan psykiatrivården och primärvården behöver stärkas och utvecklas. Ett systematiskt arbete för att förstärka samarbetet behöver införas.

Idag tar regionen ut avgifter av människor som behandlas på tvång, dvs. mot patientens egen vilja. Detta är orimligt. När samhället övertar ansvaret för en människas vård är det också rimligt att samhället tar ansvar för eventuella patientavgifter. Tvångsomhändertagna personer inom psykiatrin tillhör de mest utsatta i vårt samhälle. De har ofta en svag ekonomi med stora skulder på grund av sin sjukdom. Att tvingas betala avgifter för tvångsvården blir en extra börda och kan innebära att personerna inte klarar den extra belastningen. Att ständigt oroa sig för ekonomin riskerar att försvåra tillfrisknande och rehabilitering, både medicinskt och socialt. Dygnsavgiften i den psykiatriska tvångsvården bör därför slopas.

För att kunna leverera trygg och god vård krävs ändamålsenliga lokaler. Inom psykiatriska slutenvården i Hudiksvall är lokalerna kraftigt eftersatta, vilket försvårar arbetet. De är ovärdiga för såväl patienter som personal. De lokalerna behöver prioriteras bland regionens investeringar.

Idag kan en patient som vill och är i behov av att komma in på abstinensbehandling få vänta till nästkommande vardag, för att få hjälp och behandling, om det råkar vara helg. Vi anser att det är orimligt. Vården behöver

fånga upp patienten omedelbart. Regionen måste möta patientens behov och inte skjuta upp nödvändig insats då det är viktigt att fånga upp patienten när den är redo.

Vi tillför ökade resurser till psykiatrin, till fler anställda, införandet av nya arbetssätt, anställning av fysioterapeuter, tillgång till ändamålsenliga träningslokaler och inköp av träningsutrustning för en bättre rehabilitering och bättre psykisk hälsa.

Med anledning av de svårigheter som psykiatrin i Hudiksvall ställts inför och som lett till personalflykt och svårigheter att rekrytera, bland annat på grund av att personalen inte getts möjlighet till delaktighet; de har snarare blivit överkörda, vill vi öka personalens inflytande och makt över den egna verksamheten. Därför vill vi prova en självstyrande verksamhet inom psykiatrin i Hudiksvall med början på avdelning 10. Vårdpersonalen ska från början involveras i processen, ges möjligheter till utbildning och påverka hela förloppet och därefter ska detta utvärderas och införas på fler enheter om utvärderingens resultat och införandet på avdelning 10 blivit lyckosam.

Prioriterade frågor:

- Mobilt team i Hudiksvall
- Självvald inläggning
- Drop-in mottagning
- Fysioterapeuter och ändamålsenliga lokaler
- Dygnsavgifter tas bort inom tvångsvården
- Tillgänglig abstinensbehandling
- Självstyrande verksamhet

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa mobilt team i Hudiksvall
- Införa och utveckla självvald inläggning
- Införa drop-in mottagning på försök
- Anställa fysioterapeuter
- Tillse att träningsutrustning köps in och att träningslokaler inrättas eller rustas upp
- Tillse att dygnsavgiften inom tvångsvården tas bort
- Öka tillgängligheten till abstinensbehandling - ta emot patienter även under helger
- Införa självstyrande verksamhet på avdelning 10 i Hudiksvall

Hjälpmedel – En förebyggande vård

Gävleborg är ett län med många äldre invånare. Det är viktigt att människor ges möjlighet till förebyggande insatser. Tillgången till hjälpmedel kan skapa trygghet

och frihet och ge människor tillfälle att klara sig själva i sin vardag och bibehålla förmågor för ett fysiskt och psykiskt välmående.

Kostnaden för att skaffa en rollator kan vara för hög eller rent av vara avskräckande för personer med behov av en rollator. Detta gör att många äldre hellre avstår från det hjälpmedel de så väl behöver. Vi anser därför att Region Gävleborg ska tillhandahålla rollatorer för personer som är 80 år eller äldre.

Funktionsnedsatta, kroniskt sjuka eller pensionärer har tyvärr ofta dålig ekonomi och tvingas på grund av det avstå från inköp av hjälpmedel. Så ska det inte vara. Sjukersättning och pensioner måste förbättras; det är statens ansvar. Många tvingas avstå från hjälpmedel idag då priserna för hjälpmedel är relativt höga i Region Gävleborg. Invånarnas tillgång till hjälpmedel ska inte avgöras av den egna plånbokens tjocklek. Målet måste vara att alla oavsett ekonomiska förutsättningar ska ha tillgång till hjälpmedel, när det finns ett behov.

Hjälpmedel ska inte hanteras som vilken produkt som helst på en fri marknad; de ska ingå i en patients behandling och förebygga skada eller funktionsnedsättning. Kraven från marknaden om att Region Gävleborg inte ska kunna konkurrera med privata aktörer är inte rimligt. Hjälpmedel är till för den som har behov av hjälp, inte för att privata bolagsägare ska tjäna pengar.

Systemet med att förskriva hjälpmedel behöver ses över, utvecklas och följas upp. Priserna på hjälpmedel behöver sänkas. Vissa hjälpmedel ska successivt bli avgiftsfria. Vi vill också se en granskning över hur den privatiserade primärvården föreskriver hjälpmedel. Då hjälpmedlet blir en kostnad för hälsocentralen finns det signaler om att den privatiserade primärvården inte förskriver hjälpmedel på det sätt som patienten behöver och att de hänvisar patienten till regionens egna hälsocentraler istället.

Vi vill också se över om ett högkostnadsskydd för hjälpmedel kan införas. För vissa grupper med stora behov ska avgifterna successivt tas bort. Vi börjar med ett införande av avgiftsfria rollatorer för personer 80 år eller äldre.

Prioriterade frågor:

- Större tillgänglighet till hjälpmedel.
- Lägre priser på hjälpmedel.
- Avgiftsfria rollatorer för de som är 80 år eller äldre.

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa avgiftsfria rollatorer för personer som är 80 år och äldre
- Systemet med att förskriva hjälpmedel behöver ses över, utvecklas och följas upp.
- Utred ett högkostnadsskydd för hjälpmedel.
- Utföra en granskning över hur den privatiserade primärvården förskriver hjälpmedel.

Samsjuklighet inom beroendevården

Samsjuklighet inom beroendevården är vanligt. Det vill säga att patienten kan ha ett missbruk med en psykiatrisk diagnos i botten. Att stå i kö till psykiatri för att få en diagnos kan innebära en väntan på mellan 5-8 månader. Risken för återfall i missbruk blir då väldigt stor. Därför kan det finnas behov av en utökning av psykolog och/eller psykiatriker inom beroendevården.

Prioriterade frågor:

- Stöd av psykolog/psykiatriker på beroendemottagningen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Utredda behovet av förstärkning av en psykolog och/eller psykiatriker till beroendemottagningen.
- Tillför resurser till beroendevården

Privatiserad välfärd

Vården ska inte styras av marknadskrafter, den ska ges efter behov och vara jämlik och jämställd över hela länet. Därför ska privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, inte tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar och de privata vårdbolagen, som vill ha avtal med Region Gävleborg, ska garantera att skattepengar går till den vård de är avsedda för, därför ska en vinstutdelningsbegränsning införas under år 2025.

Kontrollen av den privatiserade vården ska utökas och de privata vårdbolagens bokföring ska vara öppen så att kontrollen över skattebetalarnas pengar ökar. Hyläkare som har uppdrag åt Region Gävleborg ska inte kunna remittera regionens patienter till privata läkarmottagningar för vård som kan ges på regionens egna hälsocentraler. Se även kapitel "Välfärdsbrottsligheten måste stoppas" på sidan 13 angående välfärdsbrottslighet.

Rätten till vård

Vi har inte jämlik vård efter behov, trots att vår lagstiftning säger att den ska vara det. Personer med funktionsnedsättning väljer ofta att avstå från vård och behandling i högre utsträckning än den övriga befolkningen. Det finns olika anledningar till det men ekonomiska orsaker på grund av låg inkomst och utgifter kan vara en orsak men också dålig information m.m.

HBTQI-personer har ofta högre ohälsa än till exempel cispersoner. På grund av olika uppfattningar och attityder påverkas hälso- och sjukvårdens bemötande, men också behandlingar.

Enligt lagen har papperslösa rätt till vård som inte kan anstå men inte till annan nödvändig vård. Att prioritera (eller bortprioritera) patienter bör endast ske utifrån

medicinska behov. Vänsterpartiet menar att papperslösa även ska ha rätt till vård på samma villkor som andra.

Utlandsfödda har sämre hälsa än den svenskfödda befolkningen, visar studier. De har en ökad risk för psykisk ohälsa med anledning av sociala faktorer såsom ekonomiska problem, arbetslöshet och språksvårigheter. Vi menar att vård är en rättighet och därför avvisar vi regeringens förslag om anmälningsplikt och vill se stärkta förutsättningar för personer utan uppehållstillstånd att få vård i Sverige.

Prioriterade frågor:

- Utöka kunskapen om HBTQI-personers ohälsa.
- Papperslösa ska ges vård på samma villkor som andra.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att kunskapen om HBTQI-personers ohälsa utökas.
- Tillse att papperslösa får vård på samma villkor som andra.

Tabell - Hälsa- och sjukvårdsnämndens budget

HSN (Totalt)	-8 178	-8 192	-8 435
<i>Majoritetens budget för HSN</i>	<i>-8 137</i>	<i>-8 151</i>	<i>-8 394</i>
- Förbättrade arbetsvillkor	-30,00	-30,00	-30,00
- Inrättande av klimakteriemottagningar	-2,00	-2,00	-2,00
- Minskade intäkter, tvångsvård	0,65	0,65	0,65
- Ungdomsmottagning	-2,00	-2,00	-2,00
- Psykiatri, anställning av fysioterapeuter	-1,80	-2,00	-2,00
- Psykiatri, personalförstärkning	-3,00	-3,00	-3,00
- Psykiatri, träningsutrustning	-0,50	0,00	0,00
- Specialistteam, mäns våld mot kvinnor	-2,00	-2,00	-2,00
Summa förändring (HSN)	-40,65	-40,35	-40,35

Patientnämnden

Det är viktigt att patientnämndens verksamhet är väl känd hos patienter, anhöriga och anställda. Genom att fel och misstag som begåtts eller att bristande rutiner anmäls av patienter och anhöriga kan det förhindras att de återupprepas; det blir också ett lärande i verksamheten.

I dag är nämnden inte så väletablerad som den behöver vara, vilket bland annat Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har påtalat då patienter i regionen anmäler direkt till dem istället för att gå via patientnämnden som det bör. Vi vill därför att patientnämnden utvecklar arbetet med att göra nämnden mer känd bland patienter och anhöriga så att patientsäkerheten ökar. För att åstadkomma detta kan nya arbetssätt behöva prövas. Det är bra att patientnämnden tillförs resurser för att tillförsäkra behovet av stödpersoner.

Prioriterade frågor:

- Nämnden behöver bli mer känd bland anhöriga, patienter och patientföreningar

Uppdrag till Patientnämnden:

- Ta fram en handlingsplan för att göra nämnden mer känd hos patienter, anhöriga och patientföreningar.

Företagshälsovårdsnämnden

Genom att bistå chefer och medarbetare ska Företagshälsans insatser leda till att stärka kompetensen inom områdena arbetsmiljö och hälsa. Som oberoende expertresurs ska Företagshälsan bidra till att skapa hälsofrämjande-, utvecklande- och produktiva arbetsförhållanden.

Hållbarhetsnämnden

Arbetet i Hållbarhetsnämnden syftar till att vi ska få bättre miljö och klimat i Gävleborg, att folkhälsan ska förbättras samt att kollektivtrafiken ska vara billig och enkel att använda.

Vänsterpartiet ser att vi behöver en omställning, en samhällsomvandling, för att få bättre miljö, ökad livskvalitet och fler jobb. Gävleborg behöver gå före i den gröna omställningen.

Region Gävleborg ska även bidra till att länet har en infrastruktur som fungerar och som går att lita på och som möjliggör ett fossilfritt Gävleborg. En infrastruktur för hållbara transporter ger fler möjlighet att resa på sina villkor utan att tära på miljön.

Miljö

Pågående arbete kring miljö- och klimatsatsningar måste öka takten. Forskningen är entydig, vi vet att det är bråttom att ställa om.

Situationen i Östersjön har förvärrats drastiskt de senaste decennierna vilket bland annat har lett till att strömmingen minskat i både antal och storlek, vilket påverkar de lokala kustfiskarna negativt.

Framtidens industri behöver vara bra för både miljön och för klimatet. Den kommer därför behöva stora mängder förnybar el för att klara sina behov.

Här har Region Gävleborg ett ansvar att, tillsammans med länets kommuner, underlätta för lokala energiproducenter att öka sin elproduktion och även öka lagringsmöjligheterna. Vi bör därför initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet.

Vår egen verksamhet ska föregå med gott exempel. Där är möjligheterna till klimatkompensation något som tydliggör beteenden och visar vilka effekter det får. Därför vill vi implementera ett nytt sätt för Region Gävleborg att klimatkompensera utan att det ökar administrationen i onödan.

Folkhälsan - en klassmarkör

Även om hälsan generellt sett blir bättre i Sverige och i Gävleborgs län, gällande längre livslängd, minskad sjukdom och färre dödsfall till följd av hjärt- och kärlsjukdomar, kan vi se att skillnaderna i hälsa ökar mellan olika grupper av människor. Med andra ord fördelas den positiva hälsoutvecklingen inte rättvist i befolkningen.

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor;

personer med kort utbildning, låg inkomst, begränsat socialt nätverk och som bor i områden med stora sociala problem har oftare en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt.

Vänsterpartiet vill förbättra folkhälsan och utjämna de hälsoskillnader som finns genom att föra en folkhälsopolitik som angriper hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. En förbättrad och mer jämlik folkhälsa kräver bland annat en politik för arbete och sysselsättning åt alla, ersättningsnivåer i socialförsäkringssystem som ger inkomster som går att leva på och andra åtgärder för att skapa en jämnare inkomstfördelning, förbättra arbetsmiljöer, en bostadspolitik som bidrar till att skapa bra bostadsområden och levnadsmiljöer, en restriktiv alkoholpolitik och förbättrad narkotikapolitik.

Ökat resande med buss och tåg

Gävleborg är ett stort län och med mycket landsbygd. Där är det svårt att få till en fungerande kollektivtrafik, både för de som arbetar och för de som vill använda kollektivtrafiken för att ta sig till och från fritidsaktiviteter. Särskilt besvärligt är det för de som arbetar inom industri, sjukvård och omsorg samt blåljusverksamheter då många där arbetar både kvällar, nätter och helger; tider som idag inte ses som viktiga för arbetspendling.

Vi vill att fler ska välja att åka kollektivt kontinuerligt, det är bra inte minst för att minska utsläpp. Därför vill vi se sänkta priser på periodbiljetter med cirka 10 procent. Det förbättrar människors ekonomi och miljö. Så får vi fler att åka kollektivt.

Ungdomar ska kunna röra sig fritt i vårt län. Familjens ekonomi ska inte avgöra om de kan ta sig till badplatsen eller till sina kompisar. Därför lägger vi pengar på ett sommarlovskort för att möjliggöra för länets unga att åka kollektivt.

Närtrafik och annan anropsstyrd trafik fungerar idag inte optimalt. Organiserad samåkning bör koordineras av X-trafik genom regionens reseapp, där det går att hitta resor med buss och tåg. Det har en viktig betydelse då det ytterligare minskar tröskeln för att testa något nytt. X-trafik kan då också ansvara för insamling av statistik. Det är även positivt om arbetet med landsbygdstrafiken sker i en forskningsbaserad miljö. Runt om i landet idag finns flera goda exempel där organiserad samåkning varit framgångsrikt.

En fortsatt satsning på möjligheten att åka gratis i kollektivtrafiken på sin sjukvårdsremiss anser vi även ska inkludera de som kallas till blodgivning. Idag finns endast möjlighet till gratis parkering för dem som väljer att ta bilen, vilket rimmor illa med regionens mål om att minska det motoriserade resandet.

Vi vill se möjligheter för passagerarna att gå på bussen och visa sin biljett vid bakdörren. Tills den möjligheten finns menar vi att det bör vara avgiftsfritt för de passagerare som har rullstol eller rollator. Även barnvagnar bör räknas dit. Detta

då det är osäkert för passagerarna att ta sig fram till chauffören för att betala (och det är omöjligt för den med rullstol). Vi vill också förbättra tillgängligheten på bussen för funktionsnedsatta.

När det gäller hållbara transporter så är järnvägen oöverträffad. Det är särskilt viktigt då vi ser att många använder tåget när de arbetspendlar, vilket är positivt.

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en hållbar utveckling i hela Gävleborg. Kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet ska öka genom ett fortsatt arbete med att utveckla trafiken så att den uppfattas som relevant, pålitlig, trygg och tillgänglig för hela länet. I vårt förslag ingår en satsning för att hålla priserna på periodkort nere. Vi vill främja ett kollektivt och mer socialt och miljömässigt hållbart resande samt underlätta för våra länsinvånare att ta sig till studier, arbete och fritidsaktiviteter.

Infrastruktur

Tillgängliga och attraktiva platser är avgörande för Gävleborgs utveckling. Utifrån den regionala infrastrukturplanen driver och finansierar Region Gävleborg insatser för att skapa förutsättningar för landsbygder, samhällen och städer där människor vill bo, leva och verka.

De geografiska förutsättningarna i Gävleborg medför att länet är beroende av en väl fungerande och hållbar infrastruktur. Det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till att de fysiska förutsättningarna förbättras genom ett fungerande transportsystem. Det är också Region Gävleborgs ansvar att ta fram den regionala infrastrukturplanen, som ska möjliggöra hållbara transporter och ökad tillgänglighet i länet. Vi ser också att vi behöver anpassa järnvägsnätet till framtida klimatförändringar.

Prioriterade frågor:

- Pausning av industrifisket i Bottenhavet.
- Utveckling av de sociala investeringarna med syftet att utjämna sociala skillnader och stärka folkhälsan.
- Organiserad samåkning.
- Kostnadsfria resor till/från blodgivningscentral, för blodgivare.
- Kostnadsfria resor för personer som använder rullstol, rollator eller som har barnvagn
- Lägre priser på periodbiljetter i kollektivtrafiken.
- Sommarlovskort
- Snabbare påstigning
- Utökad förnybar energi inom länet
- Fossilfri kollektivtrafik
- Ökad tillgänglighet

Uppdrag till förvaltningen:

- Initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet
- X-trafik uppdras att utreda och utveckla organiserad samåkning som en del av den allmänna kollektivtrafiken
- Utreda hur väl väg- och järnvägsnätet inom länet är anpassat till framtida klimatförändringar
- Inför kostnadsfri kollektivtrafik för dem som kallas till blodgivning
- Inför kostnadsfri kollektivtrafik för de som använder rullstol, rollator eller som har barnvagn
- Tillse att priset för periodkort i kollektivtrafiken sänks med cirka 10 procent
- Utreda hur vi kan få till en snabbare påstigning genom att göra det möjligt för passagerarna att kliva på vid bakdörrarna
- Utreda hur vi kan implementera ett nytt sätt för att klimatkompensera utsläppen i de egna verksamheterna utan att administrationen för detta ökar i onödan

Tabell - Hållbarhetsnämndens budget

HN (Totalt)	-708	-711	-721
<i>Majoritetens budget för HN</i>	<i>-698</i>	<i>-712</i>	<i>-722</i>
- Minskad administration	1,00	1,00	1,00
- Sommarlovskort	-5,50	0,00	0,00
- Kollektivtrafiken, till periodkort nedsättning	-5,40	0,00	0,00
Summa förändring (HN)	-9,90	1,00	1,00

Kultur- och kompetensnämnden

Kultur är en tolkning av oss, av vår tid, vårt förflutna och våra visioner. Kulturarv handlar inte bara om historia och dåtid, utan även om nutid och framtid. Kunskap om både samtidens skeenden och den bakomliggande historien bidrar till vår förståelse av vilka vi är i dag och hur vi kan forma vår framtid.

Kulturarvet

För att våga tro på framtiden är insikten om att vårt samhälle alltid är under förändring avgörande. Det samhälleliga kulturarvsansvaret måste innefatta hela kulturarvet, såsom kvinnornas kulturarv, lokalsamhällets folkliga kultur, teatrarnas och filmhistoriens skatter, museiföremål, de nationella minoriteternas och de invandrade gruppernas kulturarv och hela klassamhällets historia, ur olika perspektiv.

Armlängds avstånd

I tider när den fria konsten och folkbildningen är hotade är Vänsterpartiet en tydlig motkraft, vi tar avstånd till alla försök att avveckla folkbildningen och förhindra kulturarbetarnas möjligheter att försörja sig på sitt arbete.

Vänsterpartiet vänder sig bestämt emot den ökade självfinansiering som det SD-ledda regionstyret förordar. Vi föreslår däremot ett återinförande av det som kan kallas "crowdfunding" som en möjlighet för kulturarbetare att hitta regional finansiering för sina projekt. Vi föreslår också att maximal medfinansiering från regionen höjs kraftigt och att regelverket för ansökan ses över.

Det SD-ledda regionstyret använder sig av argument och uttryck som "finansiell brist", "armlängds avstånd" och "ökad självfinansiering" men målet verkar vara att avveckla folkbildningen. Situationen förvärras ytterligare genom att vi även har en regering som styrs av SD och en bred okunskap om skillnaden mellan bildning och utbildning. Vi vill istället stärka folkbildningen och folkhögskolornas möjligheter att erbjuda nyskapande och innovativa yrkesutbildningar som ger nya yrkesmöjligheter.

Kulturinstitutionerna behöver både få ekonomiskt stöd och känna konstnärlig frihet, därför vill vi ta bort kravet på självfinansiering och satsa på regionens kulturutövare och deras möjligheter till skapande utan styrning och konstnärlig utveckling. Politiker ska inte försöka färga institutionernas arbete med ideologiska föreställningar om vad ett kulturarv är och innebär. Det är viktigt att utformandet av våra överenskommelser med institutionerna skapar en dynamisk arbetsmiljö där det går att utveckla verksamheten både när det gäller kulturarvet och aktuella samhällsfrågor.

Folkhögskolor och studieförbund

Folkhögskolorna har för många inneburit en andra chans. De har spelat en viktig roll för människor som haft det svårt i grundskolan, för nyanländas

språkutveckling, för att skapa sociala sammanhang och samhörighet och för kulturutövning och hållbart hantverk. Detsamma gäller för olika studieförbund, vilka regionen stödjer ekonomiskt.

Coronapandemin 2020-2023 tvingade oss att utveckla metoder för distansdeltagande i både utbildning och kultur. Även om det inte går att tillämpa över allt så gör sådana former av deltagande det möjligt för fler att leva, studera och jobba i hela länet utan att tvingas flytta.

Armlängds avstånd handlar också om att vi ska ha respekt för det kulturella hantverket och inse att våra professionella institutioner och kulturarbetare i länet ska ges möjlighet att fylla sitt kulturella uttryck med precis det som de anser vara viktigt. Kravet på självfinansiering gynnar inte detta, men en satsning på fritt uttryck och kulturellt skapande gör det. Kulturanalys definition av armlängds avstånd handlar om att skapa en konstnärlig frihet genom att förespråka ett organisatoriskt skydd från politiska beslut om konstnärligt innehåll.

Sedan införandet av HBTQI-certifieringar i regionens verksamheter har behovet av kunskap om och utbildningar i HBTQI-personers fri- och rättigheter för förtroendevalda ökat.

Vänsterpartiet känner en stor oro för hur studieförbund och folkhögskolor ska kunna fortsätta att utvecklas och ge medborgarna möjlighet till utbildning, bildning och utveckling. De brutala och kortsiktiga nedskärningar som genomförts av Sverigedemokraterna och högerpartierna i både riksdag och regioner har redan fått allvarliga konsekvenser för folkbildningen. Idag kan inte folkbildningen upprätthålla de verksamheter som tidigare bedrivits. Detta är inte minst ett demokratiproblem men demokrati verkar inte vara högt prioriterat i det SD-ledda styret i Gävleborg. Den oro som Vänsterpartiet känner inför en fortsatt nedskärningspolitik delar vi med flera andra partier och med folkbildningens företrädare. Nu senast publicerade SKR ett ställningstagande där de uttrycker samma oro över utvecklingen (dnr: SKR2024/00818).

Vänsterpartiet väljer en annan väg än den SD-styrda regionledningen. Vi satsar på folkbildningen och stärker därför folkbildningen i budget 2025.

Hållbarhet - Ett uttalat intresse

På samma sätt som vi respekterar andra yrkeskategoriers professionalism i yrkesutövandet ska vi respektera kulturarbetarens professionalism. Det är viktigt att i arbetet ta hänsyn till miljö- och hållbarhetsfrågor; precis på samma sätt som det görs inom regionens olika yrkesgrupper och förvaltningar vilka regionen ansvarar för. Det finns ett uttalat intresse från kulturinstitutionerna om att arbeta med miljö och hållbarhet i uppdragsöverenskommelserna.

Prioriterade frågor:

- Utbildning för alla i länet

- Armlängds avstånd till kultur och värnandet av regionens värdegrund
- Satsning på stöd för kulturarbetare
- Ökad tillgänglighet till kulturutövning
- Folkhögskolornas fortlevnad och utveckling
- Avgiftsfria inträden till Region Gävleborgs museer
- HBTQI-utbildning för folkvalda

Uppdrag till förvaltningen:

- Ta bort kravet på ökad självfinansiering
- Inrätta "crowdfunding" och se över regelverket för ansökan
- Tillse att berättandet uppmärksammas som en egen uttrycksform
- Förstärk och utveckla folkhögskolorna genom att erbjuda nyskapande och innovativa yrkesutbildningar
- Öka anslagen till folkbildningen

Tabell - Kultur- och kompetensnämndens budget

KKN (Totalt)	-202	-205	-208
<i>Majoritetens budget för KKN</i>	<i>-199</i>	<i>-202</i>	<i>-205</i>
- Minskad administration	1,00	1,00	1,00
- Folkbildning	-1,00	-1,00	-1,00
- Folkhögskolor	-2,00	-2,00	-2,00
- Stärkt kultur	-1,00	-1,00	-1,00
Summa förändring (KKN)	-3,00	-3,00	-3,00

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

I kommunallagen anges att regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Ett resultat, enligt god ekonomisk hushållning, är en resultatnivå som långsiktigt konsoliderar ekonomin, vilket bland annat innebär att budgeten över tid ska upprättas så intäkterna överstiger kostnaderna samt att regionens förmögenhet inte ska förbrukas för täckande av löpande behov. Syftet med ett positivt resultat är att generera kassaflöde för att bland annat täcka investeringsutgifter och pensionsutbetalningar samt att inflationssäkra det egna kapitalet. Ekonomin ska dessutom vara långsiktigt hållbar och klara svängningar i konjunkturen.

Som riktlinjer för god ekonomisk hushållning fastställer regionfullmäktige årligen långsiktiga finansiella mål för verksamheten. Dessa omfattar såväl ekonomiskt resultat som ekonomisk ställning. Eftersom Region Gävleborg har inrättat en Resultatutjämningsreserv (RUR) innefattar riktlinjerna användningen av den. Under hösten 2023 beslutade riksdagen att RUR ska fasas ut under en tioårsperiod och från och med räkenskapsåret 2024 ersättas av en resultatreserv (RER). I riktlinjerna inkluderas därför även regler för hantering av RER.

Fullmäktige ger också anvisningar om hur uppföljning och rapportering av styrelsen och nämnder ska göras samt fastställer styrande dokument för kapital- och finansförvaltning.

Tabeller

Se "Bilaga - Tabellöversikt till budget 2025-2027" (7 sidor)

Tabell 1 Vänsterpartiets budgetförslag 2025-2027

Tabell 2 Investeringsramar

Tabell 3 Ekonomisk planering

Tabell 4 Resultat och balansräkning

Tabell 5 Ekonomiska planeringsramar

Investeringar

Eftersatta fastigheter ska få ökat underhåll för att uppnå en skälig standard med ändamålsenliga lokaler. Den psykiatriska slutenvårdens lokaler i Hudiksvall ska prioriteras likaså Kilafors Din hälsocentral i Bollnäs kommun.